

Boodschap voor de elfde

Wereldziekendag

(Washington D.C., VS, 11 februari 2003)

1. "En wij, wij hebben gezien en wij getuigen dat de Vader zijn Zoon heeft gezonden om de redder van de wereld te zijn ... Zo hebben wij de liefde leren kennen die God voor ons heeft, en wij geloven in haar" (1Joh 4,14.16).

Deze woorden van de apostel Johannes vormen een goede samenvatting van wat de Kerk in haar pastorale werk op het terrein van de gezondheidszorg nastreeft. Zij herkent de tegenwoordigheid van de Heer in onze lijdende broeders en zusters en streeft ernaar om hen de blijde boodschap van het evangelie te brengen en oprechte tekenen van liefde te betonen.

Dat is het kader van de elfde Wereldziekendag, die 11 februari 2003 zal plaatsvinden in het Amerikaanse Washington D.C., in het nationale heiligdom de Basiliek van de Onbevleete Ontvangenis. De keuze van dag en plaats nodigt de gelovigen uit om zich in hart en geest te richten op de Moeder van de Heer. De Kerk, die zich aan Onze Lieve Vrouw toevertrouwt, wordt geïnspireerd tot een hernieuwd getuigenis van naastenliefde, om in de talloze situaties van lichamelijk en geestelijk lijden in deze wereld een levend beeld te zijn van Jezus Christus, de barmhartige Samaritaan.

Prangende vragen over lijden en dood, die ieder mens in zijn hart diepgaand bezighouden, ondanks de voortdurende pogingen van de seculiere mentaliteit om deze uit te bannen of te negeren, vragen om een bevredigend antwoord. Zeker te midden van tragische menselijke ervaringen is de christen

geroepen om te getuigen van de troostende waarheid van de verrezen Heer, die de wonden en ziekten van de mensheid, ja zelfs de dood, op zich neemt en omvormt tot ervaringen van genade en leven. Deze verkondiging en dit getuigenis moeten door iedereen, in alle hoeken van de wereld, worden gehoord.

2. Moge het evangelie van leven en liefde door de viering van deze Wereldziekendag luid weerklinken, met name in Noord- en Zuid-Amerika, waar meer dan de helft van de katholieken van deze wereld wonen. In Noord- en Zuid-Amerika, maar ook elders in de wereld "schijnt zich een maatschappijmodel af te tekenen dat overheerst wordt door de machthebbers en dat de zwakken buiten sluit en zich er zelfs van ontdoet: ik denk hier aan ongeboren kinderen die weerloos slachtoffer zijn van abortus; aan bejaarden en ongeneselijke zieken op wie soms euthanasie wordt toegepast; en aan zoveel andere mensen die aan de kant worden geschoven door de consumptiemaatschappij en het materialisme. Ik denk ook aan het onnodig toepassen van de doodstraf ... Een dergelijk soort samenleving draagt het stempel van de cultuur van de dood en is daardoor in strijd met de boodschap van

het evangelie.”¹ Geconfronteerd met dit zorgwekkende gegeven kunnen wij niet anders dan de verdediging van de cultuur van het leven tot onze pastorale prioriteiten rekenen. Katholieken die op het terrein van de gezondheidszorg werkzaam zijn, hebben de urgente taak om al het mogelijke te doen om het leven te beschermen wanneer dit in ernstige mate wordt bedreigd en te handelen met een geweten dat op de juiste wijze volgens de kerkelijke leer is gevormd.

De talloze faciliteiten in de gezondheidszorg waardoor de katholieke Kerk oprecht getuigt van haar geloof, naastenliefde en hoop, dragen reeds op bemoedigende wijze aan dit nobele doel bij. Tot dusver heeft men bij deze faciliteiten steeds kunnen rekenen op een aanmerkelijk aantal mannelijke en vrouwelijke religieuzen die een hoge standaard van professionele en pastorale bijstand waarborgen. Ik hoop dat de religieuze instituten door een nieuwe opleving van de roepingen in staat zullen zijn om hun prijzenswaardige werk voort te zetten en met de steun van vele lekenvrijwilligers zelfs uit te breiden, in het belang van de lijdende mensheid in Noord- en Zuid-Amerika.

3. Dit bevoorrechte apostolaat is een zaak van alle plaatselijke Kerken. Het is daarom noodzakelijk dat iedere Bisschoppenconferentie er door goede structuren naar streeft om de pastorale zorg voor de zieken te bevorderen, te begeleiden en te coördineren, zodat het hele volk van God bewuster en ontvankelijker wordt voor de vele verschillende behoeften van hen die lijden.

Om dit getuigenis van liefde concreet te maken, moeten zij die bij de pastorale ziekenzorg betrokken zijn, in volledige eenheid met elkaar en met hun bisschop werken. Dat is met name van belang in katholieke ziekenhuizen, die opgeroepen worden om in hun antwoord op moderne behoeften de

evangelische waarden steeds duidelijker in hun beleid te laten weerspiegelen, zoals in de sociale en morele richtlijnen van het leergezag wordt benadrukt. Hiervoor is een eendrachtige betrokkenheid van de katholieke ziekenhuizen vereist, op alle terreinen, ook op financieel en bestuurlijk terrein.

Katholieke ziekenhuizen moeten centra van leven en hoop zijn die – in samenwerking met hun pastorale staf – voorzien in ethische commissies, cursusprogramma's voor lekenmedewerkers, persoonlijke en medemenselijke ziekenzorg, aandacht voor de behoeften van de familie en bijzondere aandacht voor de armen en sociaal zwakkeren. Het professionele werk moet verricht worden vanuit een oprecht getuigenis van naastenliefde, waarbij men zich voor ogen houdt dat het leven een geschenk is van God, dat de mens slechts in bewaring heeft gekregen.

4. Deze waarheid dient voortdurend te worden herhaald in de context van de vooruitgang op het gebied van wetenschap en medische technieken, die de kwaliteit van het menselijk leven beogen te ondersteunen en verbeteren. Het blijft een fundamenteel gebod dat het leven moet worden beschermd en verdedigd, van de conceptie tot aan de natuurlijke dood.

Zoals ik in mijn apostolische Brief *Novo millennio ineunte* schreef: “Zo ook benadrukken wij, wanneer wij opkomen voor menswaardigheid, te pas en te onpas dat men bij het gebruik maken van *de laatste vorderingen van de wetenschap*, met name op het gebied van de biotechnologie, nooit voorbij mag gaan aan de fundamentele eisen van de ethiek, of zich daarbij zou mogen beroepen op een aanvechtbare solidariteit, die met voorbijgaan aan de waarheid die ieder mens toekomt, uiteindelijk ertoe leidt dat men het ene leven belangrijker acht dan het andere.”²

1. Johannes Paulus II, apostolische Exhortatie *Ecclesia in America* (22 januari 1999), 63.

2. Johannes Paulus II, apostolische Brief *Novo millennio ineunte* (6 januari 2001), 51.

De Kerk, die openstaat voor werkelijke wetenschappelijke en technologische vooruitgang, waardeert de inspanningen en opofferingen van hen die met grote toewijding en professionaliteit verbetering helpen brengen in de kwaliteit van de zorg aan de zieken, met behoud van respect voor hun onschendbare waardigheid. Deze waarheid dient bij alle therapeutische procedures, alle experimenten en alle transplantaties verdisconteerd te worden. Dan is het nooit geoorloofd om een mens te doden om een ander te redden. En terwijl de palliatieve behandeling in de laatste fase van het leven mag worden aangemoedigd, waarbij een mentaliteit van 'ten koste van alles behandelen' moet worden vermeden, zal het nooit toelaatbaar zijn om over te gaan tot handelingen of het nalaten van handelingen die er uit de aard der zaak of vanuit de bedoeling van de handelende persoon op gericht zijn om te dood te laten intreden.

5. Ik hoop oprecht dat deze elfde Wereldziekendag de diocesen en parochies zal inspireren tot een hernieuwde betrokkenheid bij de pastorale ziekenzorg. Er moet voldoende aandacht worden besteed aan de zieken die thuis blijven, aangezien men steeds minder tijd in het ziekenhuis doorbrengt en zieken vaak aan de zorg van hun eigen familie worden toevertrouwd. In landen zonder adequate medische voorzieningen verblijven zelfs de terminaal zieken thuis. Parochiepriesters en alle pastoraal werkers moeten er alert op zijn dat de zieken nooit verstoken blijven van de troosten- de tegenwoordigheid van de Heer door het Woord van God en de sacramenten.

Er moet bij de vorming van priesters en religieuzen voldoende aandacht besteed worden aan het pastorale aspect van de gezondheidszorg. De ziekenzorg is immers bij uitstek het terrein waarop de liefde concreet wordt en waar getuigd wordt van de

hoop in de verrijzenis.

6. Beste ziekenhuispastores, religieuzen, artsen, verpleegkundigen, apothekers, technici, administratief personeel, sociale medewerkers en vrijwilligers: de Wereldziekendag biedt een bijzondere gelegenheid om te proberen nog grootmoediger leerlingen van Christus de barmhartige Samaritaan te zijn. Wees u bewust van uw identiteit en leer in hen die lijden het gelaat van de treurende en glorierijke Heer te herkennen. Wees bereid om hulp en hoop te bieden, met name aan hen die getroffen zijn door nieuwe ziektes, zoals AIDS, maar ook aan mensen met oudere ziektes, zoals tuberculose, malaria en lepra.

Dierbare broeders en zusters die lijden naar lichaam of geest, tegenover u spreek ik de oprechte hoop uit dat u zult leren om de Heer te zien en te verwelkomen, die u roept om te getuigen van het evangelie van het lijden door met vertrouwen en liefde uw blik te richten op het gelaat van de gekruisigde Christus³ en uw lijden met dat van Hem te verenigen.

Ik vertrouw u allen toe aan de onbevleete Maagd, onze Lieve Vrouw van Guadalupe, beschermheilige van Noord- en Zuid-Amerika en Heil van de zieken. Moge zij de gebeden horen die opgaan vanuit de wereld van het lijden, moge zij de tranen drogen van hen die pijn hebben, moge zij terzijde staan wie alleen is in zijn ziekte, en moge zij door haar moederlijke bemiddeling de gelovigen die op het terrein van de gezondheidszorg werkzaam zijn, helpen om geloofwaardige getuigen van Christus' liefde te zijn.

Met gevoelens van genegenheid schenk ik u allen mijn zegen! Vanuit het Vaticaan, 2 februari 2003

JOHANNES PAULUS II

Vertaling: drs. P.C. de Die

3. Vgl. *a.u.*, 16.